

La Transició... ¿Bé, o t'explico?

TARÁN-TRAN-TRANSICIÓN

(Pluja, Grisos i les 5.000 amants del Rei)



Un spectacle de

LA PACHECA COLLECTIVE

FICHA ARTÍSTICA

Creació i Direcció: BEA INSA i ÀNGEL MIROU

Ull Extern: MARÍA IBARRETXE

Actriu: BEA INSA

Violoncel·lista i Atmòsfera Sonora: NEREA AIZPURUA

Audiovisual i Live Cinema: ÀNGEL MIROU

Diseny de Vestuari i Llums: CONSUELO BARRERA JOFRÉ

Técnico il·luminació: PATXI PASCUAL

Producció: LA PACHECA COLLECTIVE

Un espectacle subvencionat pel Departament de Cultura del Governament Vasc. Amb la col·laboració de San Agustín Kulturgunea (Durango) i La Fundición de Bilbao.

Per a públic adult (a partir de 14 anys).

1

CONTACTE

BEA INSA- 626 08 56 89

info@beainsa.com

www.beainsa.com

TARÁN-TRAN-TRAN



Variació en música el diccionari la defineix com a imitació melòdica d'un mateix tema.

2

Tarán-Tran-Transició és una variació/ continuació de **Contat per elles**. El tema és el mateix: la memòria de la societat sobre les ferides del nostre passat recent. En el cas de **Contat per elles** era el pes de la guerra i la postguerra en els records d'infància de diverses dones.

En **Tarán-Tran-Transició** posem el focus en aquesta època de la dictadura a la democràcia, provocada pel fet biològic de la mort del dictador. Furguem en els traumes de la infància de la nostra societat, i en fer-ho parlem de les seves mancances. Més de quaranta anys després de dotar-se d'una Constitució, Espanya segueix en 1r de Democràcia... Per més que ho intentem, no aconseguim passar de curs.



SOBRE QUÈ PARLEM

El dia que va morir Franco

Ès el 20 de novembre de 1975. Els mitjans del règim han confirmat la mort del dictador. En tota Espanya es produeix un esclat d'alegria clandestina. En moltes ciutats i localitats corre l'alcohol en festes improvisades i les famílies s'abracen.

Al carrer, els cossos i les forces de seguretat de l'Estat, encarregats de reprimir a la dissidència, observen amb recel l'entusiasme de la gent dins de les seves llars.

Per primera vegada, ells també tenen por. Alguna cosa pot canviar.

3

La Clave

Rescatem el mític programa de debats dels anys 70 per a presentar als personatges que vertebran el nostre relat: El Rei (emèrit), Suárez, una de les dones del grup conegut com "Las 11 de Basauri", una cambrera que tenia torn en el bar del Congrés la nit del 23-F, l'infame policia torturador "Billie el Niño"... La pel·lícula que es projectarà en La Clave aquesta nit és "Transition", un repàs visual en 60 segons dels grans mites de la Transició. A continuació, el debat.

El Xou de Juan Carlos de Bribón i Bribón

Un humorista sospitosament semblant al rei emèrit ens ofereix un monòleg d'estand-up comedy sobre com va inventar la Transició ell solet, per què Espanya és potència mundial en transicions de dictadura a democràcia (per mal que els sembli als argentins, jeje..), a aprofita per a demanar, "a lo Lola Flores", un euro a cada espanyol, per a alleujar la seva pobresa ara que està a l'exili. Es veu que li ho devem pel 23-F i tal.

Dos rombos

La nova moralitat de la democràcia va fer a les dones lliures per a despullar-se i ser consumides com a objectes de desig en revistes i pel·lícules. Podies sortir nua a la tele, però no avortar legalment, com van descobrir 10 dones i un home al poble de Basauri en 1976.

Mentre l'actriu neteja el macabre instrumental que utilitza en avortaments clandestins, una veu que surt d'un vell radiocassette ens conta l'odissea judicial que van patir durant deu anys aquestes dones, i l'aclaparadora mobilització social que es va produir per a donar-lis suport i exigir l'aprovació de drets sexuals i reproductius per a les dones.

5

Antonio González Pacheco, àlies “Billy el Niño”

Un àudio recull els testimoniatges de diverses persones que van sofrir tortures i vegaciones a les mans de l'agent de la Brigada Polític- Social sobrenomenat Billy el Nen.

De darrere d'una pantalla sorgeix una màscara, darrere de la qual s'amaga algú que gaudeix amb el dolor i el terror dels altres. Al compàs de tambors de rock i un viol·loncel, que sembla que s'ha tornat boig, la criatura s'excita.



Grups incontrolats

Els anys setanta i vuitanta estan marcats pel terrorisme, però sembla que no totes les víctimes eren iguals. Els morts pel terrorisme d'extrema dreta no tenien el reconeixement de víctimes.

Ni tan sols se'ls anomenava terroristes. Eren els anomenats “grups incontrolats”, la qual cosa suggeria no que van violar la llei, sinó que simplement els faltava una mica d'autocontrol.

El cas paradigmàtic és el de la bilbaïna Yolanda González, una jove de 19 anys assassinada per pistolers de la ultradreta. En els seus últims quatre minuts de vida, ens parla de la seva vida, les seves esperances, les seves pors. Hem imaginat el seu últim pensament:

“Porto posat el jersei lila que em va fer la meva mare per al meu aniversari. Encara fa olor d'ella.”

6

On estaves tu en el 81?

¿**E**s pot contar alguna cosa nova sobre la nit del 23-F? Hem creat un personatge imaginari, l'únic de tot l'espectacle, per a recrear una anècdota que suggereix l'absurd d'aquella nit en la qual ens juguem (o més aviat, es van jugar uns quants sense demanar permís a ningú) les nostres llibertats.

Una cambrera del bar del congrés s'amaga en un magatzem a contar-li per telèfon a la seva amiga el que està succeint allà mateix: mentre els seus caps negocien tractes inconfessables, els guàrdia civils colpistes es posen fins a dalt d'alcohol i menjar, en una orgia gastronòmica que va durar tota la nit.



7

“El futuro ya está aquí (Ràdio Futura)”

Fem un salt al present i ens trobem amb l'últim personatge: una Youtuber que utilitza les xarxes socials per a transmetre un missatge d'odi i intolerància. Tot allò que la Transició va prometre arreglar, segueix molt viu en els nostres dies.

L'actriu pren la paraula i esbossa una conclusió. Hem barrejat humor i tragèdia per a repassar els anys de la Transició, però ens neguem a instal·lar-nos en la desesperança. “Transició” només és una altra paraula per a dir “canvi”. La societat canviarà si volem. Depèn de nosaltres que la Transició segueixi.



PROPOSTA ESCÈNICA

En *Tarán- Tran Transició* barregem el teatre amb la música, amb el Live Cinema i l'audiovisual, la música en directe barrejada amb diferents ambients sonors, teatre d'objectes, performance, converses amb el públic...

A l'escenari una actriu (Bea Insa), una violoncel·lista (Nerea Aizpurua/Paul Sthouthamer) i un vídeo artista (Ángel Mirou) que farà alhora de tècnic tant de so com de vídeo. Fora d'escena, un/a tècnic controlarà la llum.

Com fem en les nostres vides, passarem de la comèdia al drama i de l'absurd a la tragèdia. Volem riure i plorar, sorprendre'ns i encongir-nos. Hem volgut concebre una peça fresca que ens faci qüestionar-nos, divertir-nos, provocar-nos, arriscar-nos i somiar-nos.

8

L'espai escènic es converteix en diferents escenaris: una festa, la casa d'infància de la Bea, el plató de La Clave, un club de striptease o el descampat on van assassinar a Yolanda González...

A nivell musical, escoltarem des de Vivaldi a "bakalao" passant per rock dur, en un diàleg continu entre la violoncel·lista en directe i les pistes d'àudio gravat.

NINGÚN DESPEDIDO
NINGÚN DETENIDO



L'EQUIP

BEA INSA

Diplomada en Art Dramàtic a València, ha ampliat els seus coneixements a l'Odin Teatret, amb Andrés Lima, amb Claudio Tolcachir... Ha viatjat amb els seus espectacles per una dotzena de països d'Europa i Llatinoamèrica. Ha treballat amb directors com Ramón Barea, Antonio Morcillo López, Pako Revueltas... Amb *Hipòlit* rep el Premi a la Millor Interpretació en CENIT 2012 (Sevilla).

És co-fundadora juntament amb el dramaturg Àngel Mirou de La Pacheca Collective amb la qual ja han creat des del 2017 mitja dotzena de projectes com *Camiselle*, *Paradigma*, el curtmetratge *Embarassada...*, actualment tenen en gira *Contat per elles*, candidat a la MILLOR AUTORIA REVELACIÓ per als PREMIS MAX 2021.

ÁNGEL MIROU

9

Dramaturg i guionista, en vint anys de trajectòria professional ha estrenat més d'una dotzena d'obres. La més recent *La maniobra Heimlich* (2020), dirigida per Pako Revueltas i *Al fin del camino* per a la companyia Hortzmuga.

Va ser guionista del programa Vaya Semanita (Etb2). Col·labora amb projectes audiovisuals amb creadors d'Hongria i Turquia. Prepara un guió de llargmetratge sobre Yolanda González amb una subvenció del Govern Basc.

MARÍA IBARRETXE

Diplomada en Art Dramàtic per la BAI/*Bizkaiko Antzerki Ikastegia i per Basauriko Antzerki Eskola/2001. Estudia Direcció escènica amb Miriam Lezkano en la (E.I.T.V) de Sant Antonio de los Baños (Cuba). 2003.

Co-fundadora a Bilbao en 2002 amb Alaitz Arenzana del col·lectiu SRA.

POLAROISKA. Les seves peces escèniques i fílmiques han estat exhibides i projectades en nombrosos museus, centres d'Art i festivals tant a nivell estatal com internacionalment, obtenint premis com GURE ARTEA 2017 Millor activitat creativa d'Euskadi/ Govern Basc, ERTIBIL 2012 o INJUVE audiovisual 2003, entre altres...



L'EQUIP

NEREA AIZPURUA

Va cursar la seva carrera com a violoncel·lista en el **Conservatori Superior de Música de Navarra** obtenint el “Premi Fi de Carrera”. Després, va realitzar un Màster de Enseñanzas Artísticas de Estudios Orquestales a Musikene (Centre Superior de Música a Euskadi) participant paral·lelament amb l'**Orquestra Simfònica d'Euskadi**.

Actualment és violoncel·lista del grup “Licenciado Vidriera”
Liderat per Mariano Estudillo i membre actiu del quartet de corda “The Golden Binder Quartet”

10 CONSUELO BARRERA JOFRÉ

Doctora en Teoria, Història i Crítica de les Arts per la Universitat de Barcelona en 2014 i Dissenyadora Teatral (escenògrafa, vestuarista i il·luminadora) en 2000 per l'Escola de Teatre de la Universitat de Xile.

Ha treballat amb importants directors xilens com Rodrigo Pérez, Víctor Carrasco, Nissim Sharim, Héctor Noguera, entre altres.

En 2003 viatja a Barcelona a realitzar estudis de doctorat i des de llavors ha col·laborat com a dissenyadora en els projectes de diferents companyies catalanes.

És membre fundador de la companyia barcelonina Hand Made Theatre, on s'exerceix com a dissenyadora i gestora d'aquesta.

www.handmadetheatrebcn.com



LA COMPANYIA

LA PACHECA COLLECTIVE (Bilbao-València), és un projecte artístic impulsat per l'autor Ángel Mirou i l'actriu Bea Insa, tots dos professionals amb una llarga trajectòria artística. Col·laboren a Euskadi i també per tot l'estat espanyol amb artistes amb els quals treballen en projectes amb Pako Revueltas, Consuelo Barrera, Nerea Aizpurua, Antonio Morcillo, Paul Stouthammer... Les seves línies d'actuació van des de la investigació teatral a la recerca de nous llenguatges tant en el teatre com a l'audiovisual.

El seu primer projecte va ser

PARADIGMA (*O com Big Pharma va curar la meua depressió post part amb Storytelling*) (2017, A. Mirou), amb la qual van recórrer gran part d'Espanya. En 2019 son convidats per AECID a la Casa Cultural d'Espanya de Lima- i Festival internacional FITCRUZ19 a Bolívia.



CAMISELLE (2019, A. Mirou), dirigida por Bea Insa, una obra a

partir del crim sobre els nadons robats, interpretada per Loli Astoreka i Juanjo Otero, que es representa en diversos teatres d'Euskadi (Teatre Arriaga de Bilbao, Barakaldo, Gernika, Amorebieta...)

CONTAT PER ELLES (*Republicanes i antifranquistes*) (2020, Bea Insa). Una peça creada a partir d'entrevistes a dones que van viure la guerra civil espanyola i la postguerra. Actuen a Madrid, Barcelona, Logronyo, Sevilla - Finalista en el CENIT 2020,... La peça és seleccionada al FESTIVAL MUJERES EN ESCENA POR LA PAZ a Bogotà (Colòmbia), i la representen també en el Centre de la Memòria de Bogotà i a Medellín... És Nominada a Millor Autoria Revelació en els Premis Max 2021. A l'abril 2022 estrenen la seva versió en francès a Port Saint Louis du Rhône (França).

El 12 de març 22 estrenen el seu nou treball **TARÁN TRAN TRANSICIÓN**, a La Fundición de Bilbao.

CRÍTQUES

Pedro Barea

"L'actriu Bea Insa es recolza en un arsenal de recursos, vídeos, figuretes, llum, ombres xinesques. Cantava, ballava i parlava amb el subratllat de Nerea Aizpurua en viu.

Insa és una actriu que arrisca, monologa, imita, es disfressa i es força a manierismes efímers en una actuació al límit. Els frecs en una estrena absoluta no entelen l'interès, la indagació formal, l'avidesa. Un transtrán lluitador."

El Correo, 14/03/2022

12 Germán Castañeda

"Aconsegueixen dos objectius: que la funció no caigui en "allò solemne" i mantingui sempre un ritme dinàmic i un to fresc, i que els episodis que són irremeiablement tràgics es facin menys durs de recordar. Perquè en la resta de casos, per descomptat, és l'humor el que prima, perquè molts d'aquests 'fascos' van ser realment ridículs o, si més no, esperpèntics.

La protagonista absoluta de la funció és Bea Insa que, com és ja marca de la casa, torna a desdoblegar-se en mil i un personatges. La versàtil actriu torna a donar, en «Tarán-tran-Transició», un magistral recital de recursos interpretatius, saltant d'un gènere a un altre de manera natural durant l'hora que dura el muntatge".

BI.FM, 18/08/2022

[Link crítica Germán Castañeda](#)

CRÍTQUES

Oswaldo del Valle

"Ens mostra aquestes ombres disseccionant-ho en sis parts o fiascos i ho fan aplicant en cadascun una tècnica narrativa i (...) ple domini de tècniques escèniques (...) els recomano aquest espectacle. als que pensen que potser ja està passat de moda, els recordaré que va haver-hi una cançó "Libertat sin ira, libertad", crec que continua sent imprescindible recuperar aquesta voluntat en aquests temps en què la ira va creixent i devorant la minvant llibertat".

STZ Digital, 29/03/2022

[LINK crítica Oswaldo del Valle \(Página 26\)](#)

13 David Barbero

"(...) incideix en la crítica cap a esdeveniments o decisions encara no clarificades o circumstàncies dels quals no semblen del tot democràtiques. S'hi afegeix bastant humor, documentació, posicionament al costat dels febles. Té anotacions còmiques, ironies, al·lusions al "destape", a les amants del rei i als cabrejos de la ultradreta.

-En l'aspecte netament interpretatiu, diversos assistents aquesta tarda han comentat l'expressivitat i la fluència en la comunicació mostrada per Bea Insa. Tampoc ha d'infravalorar-se la labor de la violoncel·lista Ana Ispizua sobretot en la creació d'atmosferes. No ha passat desapercebut, en els comentaris positius, la presència sobre l'escenari d'Ángel Mirou, l'autor. I fins i tot hi ha hagut elogis per a la il·luminació de Patxi Pascual".

*Blog
22/08/2022*

[Enllaç crítica David Barbero:](#)

ACTUACIONS

-12, 13 març Sala La Fundición (Bilbao)

-2 abril San Agustín Kultur Gunea (Durango)

-19, 20, 21, 22 y 23 agost Sala Cúpula Teatro Campos Elíseos de Bilbao

-18 novembre Centro Cultural Santa Clara de Portugalete (Bizkaia)

-2 desembre Centro Cultural San Inazio de Bilbao.

-7, 8, 9, 10 y 11 desembre Ciclo MEMORIA HISTÓRICA Sala Fènix de
Barcelona.

-21 y 22 de Enero 2023, sala Tarambana de Madrid.

15

